

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **Z. T.**, zast. JUDr. Janem Kocinou, advokátem, se sídlem v Plzni, Malá ulice č. 6, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 3. 9. 2004, č. j. 60 Az 117/2003 – 40,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím Ministra vnitra ze dne 1. 8. 2003, č. j. OAM-539/AŘ-2002 byl zamítnut rozklad žalobce podaný proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ze dne 19. 11. 2001, č. j. OAM-2445/CU-06-P18-2001 a napadené rozhodnutí bylo potvrzeno. Posledně uvedeným rozhodnutím nebyl žalobci udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Současně bylo rozhodnuto o tom, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Správní orgány dospěly v odůvodnění svých rozhodnutí k závěru, že v průběhu správního řízení bylo zjištěno, že důvodem návrhu na zahájení řízení o udělení azylu byl vznik mezietnického konfliktu v Makedonii a strach jmenovaného z povolání do armády. Správní orgány konstatovaly, že výkon vojenské služby je obecně považován za povinnost vyplývající ze státoobčanského vztahu a nelze ji označit za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Správní orgán I. stupně dále uvedl, že povolávání občanů – záložníků během konfliktu mezi albánskými ozbrojenci a makedonskými ozbrojenými silami bylo provedeno v rámci tzv. částečné mobilizace. Ta zahrnovala pouze vybrané specialisty. Případně se mohlo jednat o „teritoriální doplnění“ jednotek umístěných v oblastech působení

albánských ozbrojenců. Povolávání probíhalo formou povolávacích rozkazů, které byly poštou doručovány na adresu trvalého pobytu záložníků. Mnoho záložníků fyzicky povolávací rozkaz nedostalo, jelikož se nezdržovalo na jimi uváděné trvalé adrese. V rámci poslední mobilizace byly povoláváni i makedonští Albánci. Ti se často k výkonu služby nedostavili – mj. působili v místních albánských paravojenských strukturách.

Žalovaný správní orgán k námitce žalobce obsažené v rozkladu a spočívající v tvrzení, že se zúčastnil speciálního vojenského výcviku, který byl i po ukončení základní vojenské služby nadále prohlubován, uvedl, že toto tvrzení je v rozporu s jiným tvrzením žalobce o tom, že samotné nasazení v bojových akcích je v základním rozporu s jeho přesvědčením. Tvrzení žalobce, že správní orgán se nikdy v průběhu pohovorů nezabýval jeho speciálním vojenským výcvikem, považoval žalovaný za nedůvodné, neboť o tomto speciálním výcviku se žadatel zmínil až v podaném rozkladu. Žalovaný dále připomněl, že žadatel podal žádost o udělení azylu, protože je v jeho zemi válka, s tím, že po uklidnění situace se tam chce vrátit. Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí poukázal dále (mj.) na zjištění správního orgánu I. stupně o tom, že po přijetí ústavních změn dne 16. 11. 2001 jsou zaručena práva příslušníků albánského etnika a jakékoliv projevy diskriminace jsou ze strany zástupců státních orgánů ze zákona vyloučeny. Žalovaný poté konstatoval, že neshledal důvody ke změně či zrušení rozhodnutí správního orgánu I. stupně, a proto je potvrdil a podaný rozklad zamítl.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal porušení ustanovení § 3 odst. 3, § 46, § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále též jen správní řád) a porušení ustanovení § 91 zákona o azylu. Dále uvedl, že uprchl z bojující země a jeho život je stále ohrožen. Namítal, že je pronásledován politickými stranami a vojenským soudem, neboť nenastoupil vojenskou službu. Za dezerci mu hrozí přísný trest v rozmezí 15 – 20 let. Domnívá se proto, že se na něho vztahuje překážka vycestování. Navrhoval, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Plzni po provedeném jednání rozsudkem ze dne 3. 9. 2004, č. j. 60 Az 117/2003 – 40 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu. Porušení ustanovení správního řádu krajský soud v posuzované věci neshledal. K námitkám žalobce uvedeným v žalobě uvedl, že pokud žalobce tvrdil, že byl pronásledován vojenským soudem za nenastoupení služby v ozbrojených silách a za neuposlechnutí rozkazu, jedná se o novou okolnost, k níž nebylo možno přihlédnout, protože krajský soud přezkoumává pravomocné rozhodnutí žalovaného. Uvedl dále, že žalobci nebránilo nic v tom, aby takové okolnosti uvedl v průběhu správního řízení, což ale neučinil. K námitce žalobce, že měl obavy z nástupu vojenské služby, uvedl krajský soud, že povinnost vykonávat vojenskou službu patří mezi veřejnoprávní povinnosti občanů té konkrétní země. Nebylo prokázáno, že by žalobce měl být do ozbrojených sil povolán pro své náboženství. Ostatně v době legálního odchodu ze své země žalobce žádný povolávací rozkaz neobdržel, mobilizace nebyla orgány státní moci vyhlášena a k nástupu do vojenské služby žalobce vyzýval pouze jeho kamarád. Stejně tak žalobce ve správním řízení netvrdil, že byl pronásledován politickými stranami. I když toto tvrzení žalobce blíže nerozvedl, je nepochybné, že v takovém případě bylo třeba, aby se obrátil o pomoc a ochranu na makedonské státní orgány. Konstatoval, že správní orgán I. stupně nepochybil, když žalobci azyl neudělil a stejně tak nepochybil žalovaný, když žalobcův rozklad zamítl a napadené rozhodnutí orgánu I. stupně potvrdil. K námitce žalobce o porušení ustanovení § 91 zákona o azylu uvedl krajský soud, že žalobce v průběhu řízení před žalovaným, ani před správním orgánem I. stupně,

ničím nedoložil, že v jeho případě existují konkrétní okolnosti zakládající překážku vycestování. Nebylo prokázáno, že v Makedonii je ohrožen žalobcův život nebo svoboda mj. pro jeho islámské náboženství. Žalobce tvrdil, že byl pro své náboženství slovně napadán cizími lidmi, ale o pomoc makedonské státní orgány nepožádal. Povolávací rozkaz k nástupu do ozbrojených sil neobdržel. Stejně tak nebyly zjištěny ostatní zákonné důvody, které by zakládaly překážku vycestování podle § 91 zákona o azylu. Soud poté dospěl k závěru, že z hlediska žalobních bodů bylo napadené rozhodnutí žalovaného v souladu se zákonem o azylu i správním řádem, a proto rozsudkem žalobu pro nedůvodnost zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

Proti tomuto rozsudku podal kasační stížnost žalobce (dále též jen stěžovatel), a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Dále uvedl, že se domnívá, že v jeho případě je dán důvod pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť má odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů a dále má odůvodněný strach z důvodu svého náboženství ve státě svého posledního trvalého bydliště. Strach z pronásledování z náboženských důvodů je podle stěžovatele dán tím, že je osobou s islámským vyznáním, přičemž tyto osoby jsou v Makedonii ze strany osob s ostatním náboženským vyznáním perzekuovány a napadány. Stěžovatel nesouhlasil s tvrzením krajského soudu o tom, že neučinil u příslušných makedonských státních orgánů oznámení o takových výhrůžkách a nežádal o poskytnutí pomoci. Toto tvrzení nemá podle stěžovatele oporu ve spise. Stěžovatel dále uvedl, že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu zastávání určitých politických názorů v Makedonii a tyto obavy odůvodňoval pronásledováním státními orgány v Makedonii proto, že nenastoupil službu v ozbrojených silách, a za neuposlechnutí rozkazu. Namítal dále, že nemohl doložit, že byl pronásledován ze strany makedonských orgánů, neboť se v současné době nachází v České republice a jeho odchod z Makedonie nebyl plánovaný. Stěžovatel se dále dovolával toho, že v jeho případě jsou dány i překážky vycestování a soud neposoudil správně skutkový stav vztahující se k ustanovení § 91 zákona o azylu. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že popírá její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Dále se vyjadřoval k námitkám stěžovatele a v tomto směru se ztotožnil s názory vyslovenými v napadeném rozsudku. Navrhl, aby kasační stížnost byla zamítnuta a odkladný účinek jí nebyl přiznán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

V podané kasační stížnosti stěžovatel výslovně označil důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Z jejího obsahu však lze dovodit, že stěžovatel namítá skutečnosti, které lze podřadit pod důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodu tvrzené a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní

orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost, d) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodu rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Plzni neshledal.

Z obsahu správního spisu, konkrétně z návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 18. 6. 2001, bylo zjištěno, že stěžovatel má státní občanství Makedonie a hlásí se k makedonské národnosti. Jeho náboženským vyznáním je islám. Nebyl členem (ani nikdo z jeho rodiny) žádné politické strany ani jiné organizace. Vojenskou službu vykonával v letech 1986 – 1987, přičemž dosáhl hodnosti poručíka (sloužil jako tankista). Stěžovatel dále uvedl, že Makedonii opustil dne 25. 5. 2001 pro válečný stav. Z Makedonie letěl do SRN, tam byl u příbuzných jeden týden a poté pokračoval autem do ČR s úmyslem požádat zde o azyl. Po uklidnění situace se chtěl, pokud nedostane azyl, do Makedonie vrátit. V protokolu o pohovoru ze dne 14. 8. 2001 uvedl, že sloužil v armádě v letech 1986 – 1987 a byl vyškolen na velitele tanku. Poté odešel do civilu, ale byl jako voják v záloze. Hrozilo mu, že by měl odejít do války a že mu přijde povolávací rozkaz. Jeho kamarád ho přesvědčoval o tom, že by měl jít bojovat. Dále uvedl, že žil v okresním městě V., kde byly menší počáteční spory mezi obyvatelstvem. K dotazu správního orgánu, zda byl diskriminován pro náboženské vyznání, uvedl, že nesnášenlivost byla mezi lidmi veliká, nemohli chodit do mešity, lidé je uráželi. V minulosti v letech 1991 a 1992 vyjížděl ze země původu do ciziny za prací, avšak nyní je v České republice kvůli válce. Na dotaz, zda se se svými problémy na někoho obrátil, uvedl, že není kam se obracet. Výslovně pak uvedl, že na příslušné státní orgány se se žádostí o pomoc neobrátil. V Německu o azyl nepožádal, protože se mu tam nelíbilo. Jiné důvody stěžovatel před správním orgánem neuvedl.

Z takto zjištěného skutkového stavu, a to přímo od stěžovatele, vycházely jak správní orgány, tak i soud, a jejich závěr o tom, že výkon vojenské služby je obecně považován za povinnost vyplývající ze státoobčanského vztahu a nelze ji označit za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, vychází ze skutkového stavu zjištěného v průběhu správního řízení v souladu s ustanoveními správního řádu. Stejně tak lze souhlasit s názorem správních orgánů, že mezietnické napětí, které doléhalo i na účastníka řízení, vycházelo z nálad obyvatelstva ovlivněných ozbrojeným konfliktem mezi albánskými menšinami a vládními bezpečnostními silami. Po přijetí ústavních změn dne 16. 11. 2001 jsou však zaručena práva příslušníků albánského etnika a jakékoliv projevy diskriminace jsou ze strany zástupců státních orgánů ze zákona vyloučeny.

Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech, nebo s nimi byla v rozporu. Shledal naopak, že zjištěné učiněná správním orgánem vycházejí zejména ze skutečností, které sdělil sám stěžovatel. Nebylo rovněž zjištěno, že by při zjišťování skutkové podstaty byl správním orgánem porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem, a že by tato skutečnost mohla ovlivnit zákonnost rozhodnutí, a nelze ani dovodit,

že by napadené rozhodnutí správního orgánu bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Správní orgán se v rozhodnutí velmi podrobně zabýval osobní situací stěžovatele v jeho zemi původu, jasně jmenoval důkazy, které měl k dispozici, a které byly pro posouzení dané situace rozhodné. Z výše uvedeného tedy Nejvyšší správní soud dovodil, že důvody kasační stížnosti tvrzené stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. v posuzované věci dány nejsou.

Nejvyšší správní soud však naopak shledal, že stěžovatel v každém ze svých podání rozšiřuje okruh důvodů žádosti o udělení azylu a svůj příběh posouvá do zcela jiné roviny, než uváděl ve správním řízení.

Namítá-li stěžovatel v kasační stížnosti, že jeho strach z pronásledování z důvodu náboženství, je dán tím, že je osobou islámského vyznání, nelze s jeho tvrzením souhlasit. Skutečnost, že stěžovatel vyznává islám, sice uvedl již v průběhu správního řízení, avšak neuváděl žádné konkrétní skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že on sám byl v Makedonii napadán lidmi s jiným náboženským vyznáním. Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na názor vyslovený v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 1996, č. j. 6 A 571/94 – 25, v němž se uvádí, že je známým jevem v každé zemi, že příslušníci určité rasy, národnosti, náboženského vyznání, sociální skupiny nebo politického přesvědčení se mohou stát u svých spoluobčanů právě pro tyto vlastnosti terčem ústrků, slovních i fyzických útoků, diskriminačních postupů při přístupu ke vzdělání, k výkonu určitých povolání, ba dokonce i přístupu na určitá místa nebo užívání veřejného majetku. Zdrojem takového nepřátelského jednání mohou být nejrůznější negativní lidské vlastnosti, samo o sobě to však není ještě pronásledování z důvodů uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu, a to ani v případě masového výskytu těchto jevů za předpokladu, že nejde o jevy státní moci buď přímo vyvolané, podporované, státními orgány vědomě trpěné či státní mocí záměrně nedostatečně potlačované. Jestliže však orgány státní moci takové jevy cíleně potírají a čelí jim, nelze mluvit o pronásledování ani tam, kde možnosti státních orgánů nejsou dostatečné a taková opatření nemají trvalý a stoprocentní efekt.

V posuzované věci nutno zdůraznit, že bylo zcela nepochybně zjištěno, že stěžovatel se neobrátil se svými problémy souvisejícími s náboženským vyznáním ani na státní orgány ani na žádné jiné orgány, což výslovně prohlásil v protokolu o pohovoru ze dne 14. 8. 2001. Nelze tedy souhlasit s jeho tvrzením, že krajský soud pouze dovozuje, že stěžovatel neučinil u příslušných makedonských státních orgánů oznámení o výhrůžkách ze strany osob s jiným náboženským vyznáním a že tato skutečnost nemá oporu ve spise. Naopak, krajský soud v této otázce vycházel přímo z protokolu o pohovoru a jeho tvrzení obsažené v odůvodnění rozsudku proto ve spisech oporu má. Při posuzování tohoto problému je však nutno přihlížet k tomu, že po přijetí ústavních změn dne 16. 11. 2001 jsou zaručena práva příslušníků albánského etnika a jakékoliv projevy diskriminace ze strany státních orgánů jsou ze zákona vyloučeny. Uvedenou námitku tedy Nejvyšší správní soud za důvodnou nepovažoval.

Namítá-li stěžovatel v kasační stížnosti dále to, že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů zastávání politických názorů Makedonie, nelze jeho námitce přisvědčit. I v této otázce je možno poukázat na dosavadní judikaturu, podle níž je přinejmenším za potřebí, aby stěžovatel byl schopen doložit, že nějaké politické přesvědčení má, že je schopen je formulovat a prezentovat a stává se proto ve své domovské zemi vládním úřadům nebo jiným místům nepohodlným. Nic takového ovšem stěžovatel v průběhu dosavadního řízení netvrdil ani přiměřeným způsobem neprokázal.

Pokud tyto obavy stěžovatel odůvodňuje tím, že je pronásledován státními orgány v Makedonii, a to konkrétně vojenským soudem za nenastoupení služby v ozbrojených silách a za neuposlechnutí rozkazu, nelze s jeho tvrzením souhlasit. Především je nutno poukázat na to, že podle judikatury Nejvyššího správního soudu (viz např. rozsudek NSS ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 – 49), odmítání nástupu k výkonu základní vojenské služby, která je ve státě původu povinná, nelze bez dalšího považovat za důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, zvláště není-li takové odmítání spojeno s reálně projeveným politickým přesvědčením nebo náboženstvím. Stejně tak je možno poukázat na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 7. 1994, č. j. 6 A 502/94 – 39, podle něhož povolávání vlastních občanů k výkonu vojenské služby, byť i způsoby nevybíravými, popř. i vnitřní zákonodárství státu porušujícími, samo o sobě, bez přistoupení dalších skutečností, není ještě pronásledováním z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení.

V posuzované věci však nutno zdůraznit, že stěžovatel před odchodem z Makedonie nebyl k výkonu vojenské služby povolán. V protokolu o pohovoru výslovně uvedl, že nechtěl jít do války, a že mu hrozilo každou chvíli, že přijde povolávací rozkaz. Z těchto údajů lze dovodit, že před opuštěním Makedonie stěžovatel povolávací rozkaz nedostal a jeho tvrzení o tom, že je pronásledován vojenským soudem v Makedonii za neuposlechnutí rozkazu a za nenastoupení služby v ozbrojených silách, je v rozporu s tím, co uvedl ve správním řízení, a proto působí zcela nepřesvědčivě a účelově.

Pokud jde o námitky stěžovatele ve vztahu k výroku podle § 91 zákona o azylu, poukazuje Nejvyšší správní soud na příslušnou část odůvodnění napadeného rozhodnutí, s níž se zcela ztotožňuje s tím, že naplnění zákonných znaků skutkové podstaty ustanovení § 91 zákona o azylu, tedy překážek vycestování, u stěžovatele rovněž neshledal.

Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že důvody tvrzené v kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. nebyly prokázány. Kasační stížnost tedy považoval za nedůvodnou, a proto ji zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné mu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, a stěžovatel neměl s kasační stížností úspěch.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu